

Anvisningar för CDR klassificering

Klientens funktionsförmåga uppskattas på basen av en intervju genom att inom varje kategori anteckna uppskattningen i en ruta på CDR skalan. En försämring av funktionsförmågan beaktas endast då den beror på försvagad kognitiv förmåga, inte om försämringen har andra orsaker. I oklara fall antecknas alternativet för den sämre funktionsförmågan.

Fastställ därpå den egentliga CDR klassen. Minneskategorins svårighetsgrad (0-3) bestämmer den slutgiltiga klassen, dock så att de övriga kategoriernas genomsnittliga klass kan, på basen av minneskategorin, höja eller sänka klassificeringen med endast ett steg, dock inte till 0. Om till exempel tre eller flera bedömningar i minneskategorin avviker i samma riktning, fastställs CDR klassen avvikande från minneskategorins med ett steg. Om däremot två kategorier avviker från minneskategorin i motsatt riktning till ovan nämnda tre kategorier, är minneskategorins klass = CDR klass.

Upphovsmän:

Finska Sällskapet för Alzheimerforskning
Petteri Viramo
Kari Alhainen
Antero Leppävuori
Helena Forsström

Timo Erkinjuntti
Tiina Huusko
Sirkka-Liisa Kivelä
Keijo Koivisto

Hannu Koponen
Tuula Saarela
Raimo Sulkava
Risto Vataja

CDR klassificering

Gör din bedömning enligt bästa förmåga och använd dig av all tillgänglig fakta. Fastställ varje kategori så självständigt som möjligt. Markera bara en ruta i varje kategori. Ange en försämring av personens funktionsförmåga endast då den beror på nedsatt kognitiv förmåga inte på grund av andra orsaker såsom fysiskt handikapp eller depression. Ibland är den tillgängliga informationen svårtolkad och klinikern kan då enligt sin bedömning välja att anteckna försämringen antingen som mild (1) eller som mellansvår (2). Praxis i sådana fall är att välja alternativet med den större försämringen.

Afasi beaktas genom att fastställa både verbala och nonverbala funktioner inom varje kognitiv kategori. Om afasin är kraftigare än vid bedömning av demens i allmänhet, anges individens prestation enligt allmänna kriterier för demens. Uppdatera dina kunskaper och använd information om de nonverbala kognitiva funktionerna.

Den allmänna CDR klassen fastställs och påverkas av samtliga sex kategoriers poängsättning enligt följande: Minneskategorin (M) anses vara den primära och de övriga är sekundära kategorier. $CDR = M$, om minst tre sekundära kategorier ger samma poängsättning som minneskategorin. Om tre eller fler sekundära kategorier ger en högre eller lägre poäng än minneskategorins, är $CDR =$ majoritetens av de sekundära kategoriernas poängmängd på den sidan av minneskategorin där majoriteten av de sekundära kategorierna finns. Emellertid – om tre av de sekundära kategorierna har antecknats på minneskategorins ena, och två på dess andra sida, är $CDR = M$.

När $M = 0,5$, är $CDR = 1$, om minst tre andra kategorier ger 1 poäng eller mera. Om $M = 0,5$, kan CDR klassen inte vara 0; den kan endast vara 0,5 eller 1. Om $M = 0$ blir $CDR = 0$, om inte två eller flera sekundära kategorier visar en försämring (0,5 eller mer), är $CDR = 0,5$.

Trots att de här anvisningarna lämpar sig för det största antalet fall av Alzheimers sjukdom, täcker de inte samtliga möjliga poängsättningsalternativ. Ovanliga situationer, som slumpvis kan förekomma vid Alzheimers sjukdom eller vid andra minnessjukdomar dokumenteras på följande sätt:

1. När de sekundära kategorierna är jämnt fördelade på minneskategorins ena sida, välj av de jämnt fördelades poängtal det, som är närmast minneskategorins (till exempel: när M och en sekundär kategori = 3, två sekundära kategorier = 2 och två sekundära kategorier = 1, då är $CDR = 2$).
2. När endast en eller två sekundära kategorier ger samma poängtal som M, är $CDR = M$, om inte fler än två sekundära kategorier finns på samma sida i minneskategorin.
3. När $M = 1$ eller större, kan CDR klassen inte vara 0. I denna situation är $CDR = 0,5$, om majoriteten av de sekundära kategorierna är lika med 0.

CDR-skala

Datum: _____ Intervjuare: _____

CDR

0 = normal
0,5 = tveksam
1 = mild
2 = moderat
3 = svår

Patient: _____

DELOMRÅDE	CDR 0	CDR 0,5	CDR 1	CDR 2	CDR 3
MINNE	Ingen minnesförlust eller ibland lätt slumpmässig glömska. ☐	Återkommande lätt glömska, minns delvis händelser. ☐	Måttlig minnesförlust, mera markant för nyligen inträffade händelser, påverkar det dagliga livet. ☐	Svår minnesförlust: Endast inlärt material bibehålls, nytt material glöms fort. ☐	Svår minnesförlust: endast fragment återstår. ☐
ORIENTERING	Helt orienterad. ☐	Helt orienterad förutom lättare svårigheter med tidsuppfattningen. ☐	Måttliga svårigheter med tidsuppfattningen. Orienterad till tid och rum då undersökningen görs. Kan vara geografiskt desorienterad. ☐	Stora svårigheter med tidsuppfattningen. Vanligen desorienterad till tid och ofta till rum. ☐	Endast orienterad till person. ☐
BEDÖMNINGSFÖRMÅGA OCH PROBLEMLÖSNING	Löser vardagsproblemen bra, sköter ekonomin väl, omdömet välbevarat. ☐	Lätt störning i blemlösningsförmågan, samband och avvikelser. ☐	Måttliga svårigheter att lösa komplexa problem, samband och avvikelser. Sociala förmågan ofta intakt. ☐	Stora svårigheter med problemlösning, samband och avvikelser. Förmågan till socialt omdöme nedsatt. ☐	Oförmögen att bedöma och / eller lösa problem. ☐
SOCIALA FUNKTIONER	Fungerar självständigt såsom tidigare i arbetet, med inköp och ekonomiska ärenden, i föreningsliv och sociala sammanhang. ☐	Lättare störning i ovanstående aktiviteter. ☐	Oförmögen att fungera självständigt i ovan nämnda aktiviteter, kan fortfarande vara engagerad i någon. Verkar fungera normalt vid första anblicken. ☐	Kan ej fungera självständigt utanför hemmet, dock i vissa situationer under handledning. ☐	Kan ej fungera självständigt utanför hemmet, inte ens under handledning. ☐
HEM OCH FRITID	Hemliv, hobbies och intellektuella intressen väl bevarade. ☐	Lätt förändring i ovanstående funktioner. ☐	Måttliga men tydliga försämringar i de dagliga funktionerna hemma. Komplicerade funktioner och hobbies överges. ☐	Klarar av endast lättare uppgifter, mycket begränsat intresse för saker och ting, dålig koncentrationsförmåga. ☐	Ingen betydande funktionsförmåga i hemmet utanför det egna rummet. ☐
PERSONLIG OMVÅRDAD	Fullt kapabel att sköta sig själv. ☐	 ☐	Behöver uppmanas och påminnas. ☐	Behöver assistans vid påklädning, med hygien och att hålla rätt på personliga tillhörigheter. ☐	Behöver mycket hjälp med personlig omvårdnad, ofta inkontinent. ☐

GDS-FAST* Minnesstörning

1. Ingen subjektiv minnesstörning

– normal funktionsförmåga

Vid undersökningstillfället kan inga minnesstörningar objektivt observeras.

2. Mycket liten subjektiv minnesstörning

– normal funktionsförmåga

Säger sig tappa bort saker och har svårigheter att minnas namn, **subjektiva problem** i arbetet. Inga objektiva observationer av nedsatt funktionsförmåga. Adekvat oroad över sina problem.

3. Lätt kognitiv minnesstörning

– aningen försämrade funktionsförmåga

Objektiva svårigheter i arbetet, med minnet och inläringen, söker efter ord, värdesaker försvinner, tappar bort sig i främmande miljöer, ångestfylld, organisationsförmågan nedsatt, benägenhet att förneka problemen. Svårigheterna kommer fram endast vid grundlig intervju och undersökning.

4. Moderat kognitiv störning

– måttligt nedsatt funktionsförmåga

Oförmåga att utföra **komplexa vardagsuppgifter**: hantera pengar, göra uppköp, besöka nya platser. Minnesluckor förekommer då personen återger sin livshistoria. Svårigheter att följa med aktuella händelser. Förnekar ofta sina symptom, drar sig tillbaka, avtrubbat känsloliv.

5. Medelsvår kognitiv störning

– rätt svårt nedsatt funktionsförmåga

Klarar sig inte självständigt i vardagen. Behöver hjälp vid val av klädsel (väderlek, tillfälle), dock rätt självständig i övriga vardagliga funktioner. Minns ej viktiga livshändelser ss. adresser, barnbarnens namn. Orienteringsförmåga till tid och rum begränsad.

6. Svår kognitiv störning

– svårt nedsatt funktionsförmåga

Behöver vanligtvis hjälp i de dagliga funktionerna.

Är för det mesta omedveten om vad som händer för en stund sedan och om egna upplevelser. Dygnsrytmen ofta störd, hallucinationer, tvångstankar och ångest kan förekomma.

6 a) Behöver hjälp med på- och avklädning

6 b) Behöver hjälp med tvätt och dusch

6 c) Behöver hjälp med toalettbesök

6 d) Urininkontinens (varje vecka)

6 e) Avföringsinkontinens (varje vecka)

7. Mycket svår kognitiv störning

– mycket svårt nedsatt funktionsförmåga

Behöver hjälp i alla de dagliga funktionerna

7 a) Talförmågan begränsad till 5-6 förståeliga ord

7 b) Talförmågan begränsad till enstaka ord

7 c) Kan ej promenera utan hjälp

7 d) Kan ej sitta utan stöd

7 e) Ler ej

7 f) Kan ej hålla huvudet upprätt

GDS-FAST

Upphovsmän:

Finska Sällskapet för Alzheimerforskning
Petteri Viramo
Kari Alhainen
Antero Leppävuori
Helena Forsström

Timo Erkinjuntti
Tiina Huusko
Sirikka-Liisa Kivelä
Keijo Koivisto

Hannu Koponen
Tuula Saarela
Raimo Sulkava
Risto Vataja

* Global Deterioration Scale (GDS)/Functional Assessment Staging (FAST)

Skala för beskrivning av de kliniska symptomens framskridande vid Alzheimers sjukdom.

Källor:

Reisberg B, Ferris SH, De Leon MJ, Crook T. The Global Deterioration Scale for assessment of primary degenerative dementia. Am J Psychiatry 1982; 139: 1136–39.
Reisberg B. Functional assessment staging (FAST) Psychopharmacol Bull 1988; 24: 653–59.